

המנהל

אתחריט אלהאכו של רבין שליט"א

ארבע מי יודע?

לכן בימים אלו יכול כל יהודי לצאת ממצרים בלי כל אתערותא מצד עצמו, מאותה הסיבה: הרבש"ע פשוט מדלג על כך!

אך במשך כל השנה, לא זוכים אנו לכל זה. במשך כל השנה עלינו ליזום אתערותא, ליזום פתח, במשך כל השנה עלינו לחיות את ה'חטאתי נגדי תמיד', 'מוכן לכל חטא ועוון' – וכך נזכה לפתח המיוחל, 'כפתחו של אולם'.

ואותו הפתח שאנו נפתח לו במשך כל השנה – שעלינו לפעול איתו ערותא דלתתא, הוא זה שיחזיק אותנו בשעת הניסיון.

בשעת הניסיון, בזכות אותו פתח נוכל לחיות את הסיבות שהרבש"ע שולח לנו.

נלמד זאת מיוסף הצדיק, שבמשך כל חייו – חי את הסכנה! הוא חי 'חטאתי נגדי תמיד', מוכן לכל חטא ועוון! וזה מה שעזר לו שבשעת הניסיון שעבר בבית פוטיפר – צלח הוא את הניסיון!

משום – שבאותה השעה ירדה אליו איתערותא דלעילא!

למה?

כי הוא חי כל הזמן את הסכנה! הוא נתן איתערותא דלתתא!

ובכן, ביציאת מצרים התרחש אותו הסיפור.

במשך כל שנות השעבוד עם ישראל לא פעל את האיתערותא המ' תבקשת, לא חי שהמצרים אינם יותר מסיבות.

אך בכל זאת בלילה ההוא, מכיון שהבורא 'פסח' על סעיף זה, לכן יכלו הם לצאת ממצרים על אף שלא מילאו את תפקידם.

ניקח לדוגמא: ישנם שני אזרחים שזכו לראות את פני מלכם. הזדמנות חד פעמית ויקרה ביותר – לפגוש את המלך!

אך שניהם בשני טקסים שונים.

הראשון, ראה את המלך בארמון המלך,

ואילו חברו, ראה את המלך כשעצרה כרכרתו של המלך על מפתן ביתו הדל.

הראשון – לעולם לא יזכר בביתו, בשפלותו, בחשכותו, עת שעומד באפיריון, בטרקלין, בבית המלך!

ארבעה יסודות מוצקים הניח לנו רבינו שליט"א בשיחה במוצאי יו"ט ראשון של פסח, שיחה בה סיכם רבינו שליט"א את המהלך על חג הפסח. וכה דברי רבינו:

אוי, גלות

כל אחד ואחד מאיתנו נמצא בשלושה מצבים הנקראים 'גלות'.

הגלות הראשונה הינה, שאנו גולים בין העמים. בין יהודי לגוי. ועל זה מבשר הרבש"ע ואומר 'ושמתי פדות בין עמי לעמים'.

הגלות השנייה הינה, בין יהודי לרעהו. ועל כך אומר הפסוק 'פדות שלח לעמו'.

ואילו הגלות השלישית, והקשה מכולן היא, הגלות בתוככי נפשנו! אם זה בגאווה ואם זה במסכנות. על כך נאמר 'והרבה עימו פדות'.

י"א גלות

ניקח את שלושת הגלויות הללו ונתאים אותם לשלושת הדברים שכל שלא אמרם בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן:

פסח. מצה. מרור.

ובכן, פסח – מרמז על כך שכל יהודי באשר הוא יוצא מהמצרים שלו.

כפי שהרחיב רבינו במשך התקופה האחרונה על הלשון 'פסח', שבחג הפסח דילג הקב"ה על הנקודה של האתערותא דלתתא.

במילים אחרות – במשך כל השנה עלינו לפתוח לו פתח כפתחו של מחט כדי שהוא יפתח לנו פתח כפתחו של אולם.

אך בשונה מכך, בימים אלו, 'פסח ה' על הפתח' – הרבש"ע מדלג על אותו הפתח שאנחנו אמורים לפתוח לו, לבוא לקראתו, אלא הוא שולח לנו אתערותא דלעילא.

ומה?

ההבנה שאנחנו מבינים שאנחנו לא יכולים, היא היא האתערותא דלעילא!

אך בשונה ממנו, חברו- הוא יזכור, שגם כשרואה את פני המלך - הוא נשאר עם אותם רעפים שבורים... עם אותם תריסים מחול- קים... עם אותם מרצפות רעועות...

מה יועיל לנו לזכור בפסגה הגבוהה את הבורא? מה יועיל לנו לקבל את האיתערותא דלעילא?

אותה איתערותא דלתתא שנחיה לפני שנבוא אל בית המלך!

היא שתעזור לנו לקבל את המלך בצורה הנכונה ולא כאותו אזרח שיזניח את נקודותיו החשובות!

והארה זו ממשיכה גם אלפי שנים מאוחר יותר. גם בדורנו נשארה ההארה ההיא שפותחת לנו את הפתח הגדול ללא שאנו נפתח כנגד פתח.

והיא יורדת אלינו כעת, בימי החג.

יוצא א"כ שהפסח מסמל את הגלות של עצמנו. משום שבפסח זו- כים אנחנו לראות שלולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי.

מצה - היא מסמלת ריב. ניצים. היא הגלות שבין יהודי ליהודי.

מרור - מסמל את גלותנו בין הגויים. על שם שמיררו המצריים את חייהם של אבותינו בעבודה קשה.

כעת ניגש למעשה.

כשהאדם אכן עומד מול כל שלושת הגלויות, מצד אחד מעיקה עליה הגלות עם שכנו היהודי, ומהעבר השני ניצבת הגלות עם הגויים, ועל כולם נוסף את הגלות הקשה ביותר, הגלות עם עצמנו -

מה הפתרון?

פשוט וקל. להכיר ש'אנכי יוצא בתוך מצרים'. הרבש"ע לבדו - הוא ולא שליח, רק הוא יכול להוציא אותנו מהמצרים.

בכדי שנוכל לומר בפה מלא 'כן, אני מכיר בזה!' עלינו לעמוד באר- בעה תנאים:

- א. הכנעה. נכיר בכך שאנו שקועים היטב היטב במצרים, אנחנו מוכנים לכל חטא ועוון.
- ב. שפלות. נסכים למצב. נסכים ש'כן, זה אני ואני לא עומד להש- תנות - לבד אם ירחמי הבורא!'

כשהתפשטה בשורה רעה על פטירה או חולי שפקד את אחד ממכריו, היה הרבי זצ"ל אומר, ישנם כאלו שחושבים שהם אינם מאלו המקוטלגים בקטלוג השטארבער'ס, בקראנקער'ס...

אך האמת, כל זמן שנכנע למצב אך בלי להבין שאנחנו אותם קראנקער'ס, אנחנו אותם שטארבער'ס, לעולם לא נוכל להתקדם.

אנשים לצערנו, לא מוכנים להסכים לשלב חשוב זה, עד שהם מו- צאים את עצמם בפסח, במצה ובמרור, ורק אז מרכינים הם את ראשם ומסכימים למצב.

ג. השגחה פרטית. לאחר שנכנענו למצב, לאחר שהסכמנו שאנו כה שפלים, איך בכל זאת מצליחים אנו לתפקד? אלא טמונה כאן ידה של ההשגחה הפרטית.

נעצור לרגע. נתבונן. אולי נסגור 'דיל' קטן עם הבורא. אולי לא נכנס לכל העניין? מדוע עלינו לטמון את הראש בביצה?

אל תמטיר עלינו את הכאבים, תן לנו להמשיך ישר?

בשביל זה נכנס לבריאת העולם.

היצור הראשון שנברא בעולם הם 'נשמות הצדיקים'.

הלבנים שהניח הבורא בעולם הם 'נשמות הצדיקים'. לאחר מכן החל לקשט את עולמו ב'רהיטים' נוספים, במלאכים, בחי, בצומח, בדומם.

כעת הגיע תורו של המַדְבֵּר, והמלאכים באים ומסייעים לבוראם:

'מדוע לך לברוא את המַדְבֵּר? והלא הוא יכול לקטוף לעצמו את הצ- לחותיו? מה זה חסר לך?'

אך הבורא דוחה אותם ואומר: 'לא, לא, המַדְבֵּר יוכל למצוא אותי במקומות שאתם לא תוכלו למצוא אותי!

ואלו הן? בתהומות! אתם לעולם לא תכנסו לשם, לא כן המַדְבֵּר!

הרי מה יש לך מכם - המלאכים? מה יש לי מהחי? מה יש לי מהצו- מח? מה יש לי מהדומם?

הרי הם לעולם לא יוכלו לגלות אותי במקומות קצת מוזרים לעיניים שלהם, להם הענקתי חסד, ועימו הם צועדים לנצח.

אך עד למַדְבֵּר. אם תברא את העולם בשביל ישראל, (במַדְבֵּר עצמו גם יש לחלק בין ישראל שהינם חלק אלוך ממעל ויכולים להתחבר, לבין הגויים שלא זכו בכך) הם יגלו אותך בתהומות, להם יש דעת להבין גם בתהומות שיש להם שטיצער!

ובשבילם תברא את העולם, בשביל מעלה זו - שמישהו יגלה אותך בתהומות!

ואיך הקב"ה הנגיש לנו את המעלה הנ"ל?

העולם נברא בחסד. 'עולם חסד יבנה'. אך אם יחלק חסד לכל מבקש לא יתקיים העולם.

בדיוק כפי שאם יחלק מים לכל אחד - לא נתקיים, העולם יוצף בנה- רות מים.

לכן, כדי שנגלה את חסדו בעולם, הוא העניק לנו את הגבורה, את הדין. שהם הצינור שמציב גבולות למים! ומתוכם נגלה את החסד.

איזון זה בין החסד לגבורה נקרא 'רחמים'.

וכאן נכנסים אנו לשלב הרביעי והסופי בו אנו חותמים את ארבעת התנאים הנדרשים כדי להכיר את הבורא בתוך הכאב:

ד. הרחמים. לאחר שנכנענו, לאחר שהכרנו בשפלנו, לאחר שהבנו שכל מעשה ידינו אינם אלא השגחה פרטית, מדוע כעת הוא השית עלינו את הכאב? את הדין?

כדי שנחיה שזה עצמו זה רק דרך ואמצעי שנוכל לגלות את החסד שטמון בדבר!

הם הרחמים!

להוספת הבנה בעניין נמשיל זאת לידיד קרוב שביום בהיר הלך ועזב אותי.

במצב זה יש לאותו אדם עצה נפלאה מזמירות דוד המלך.

'אל תבטחו בנדיבים' - תיכנע למצב בו אתה נמצא, אתה נמצא במצב שבו חבר עזב אותך. מצרים אמיתי... 'תצא רוחו ישוב לאדמ- תו' - שפלות. כן, זה קרה דווקא לי... 'אשרי שקל יעקב בעזרו' - איך אני עדיין ממשיך לתפקד? אלא כי קל יעקב בעזרי, 'שברו על ה' אלו- קיו' - כל הכאב אינו יותר מרחמים.

וכל התהליך הזה אינו אלא כדי שנבוא לאהבה שאינה תלויה בדבר

תהליך זה - לצאת מהכאב ע"י ארבעת התנאים, אמרנו אותו כולנו בליל שימורים, אך לא שמנו לב למילים.

כל אחד ואחד מעם ישראל, אף אם ישב בינו לבין עצמו בסדר, עליו לשאול את ארבעת הקושיות - מה נשתנה?

ובסוף בסוף, מוצאים אנו את עצמנו בלי תשובה... 'עבדים היינו' - ולכן?...

אך האמת, התירוץ נמצא כבר בקושיא עצמה!

בלילה הזה אפשר לבוא ל'מה', לשפלות, כפי שהרחבנו בתחילת המאמר לגבי הדילוג שדילג הבורא בלילה ההוא.

אז שאלתנו היא: 'מה' נשתנה? איך אפשר בלילה זה לבוא ל'מה' יותר מכל הלילות?

התירוץ הוא, משום שבלילה זה יש אתערותא דלעילא בלי כל אתערותא דלתתא, לכן אפשר לבוא בלילה הזה לשפלות.

ונפרש:

שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ או מצה, הלילה הזה כולו מצה - המצה מרמזת על השלב הראשון - ההכנה! בלילה זה, כיון שאנו אוכלים רק מצה, לכן זוכים אנו להתקרב ל'מה', לשפלות!

שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות, הלילה הזה כולו מרור - כאן עברנו לשלב השני - השפלות, נכון אנחנו לא יותר ממרור עסיסי... ולכן זוכים אנו לשפלות דווקא בלילה זה.

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים - את הכרפס מטבילים אנו במי מלח, ואילו את המרור בח' רוסת, יכולנו להקשות 'מדוע לא הפוך?' אלא כי יש כאן השגחה פרטית!

שבכל הלילות אנו אוכלים בין יושבים ובין מסובין, הלילה הזה כולנו מסובין - בכל השנה אנחנו לא מגיעים לכזאת בהירות שהכול זה בהסיבה, ברחמים, אך היום, כאשר הקב"ה מדלג על סעיף זה - כו' לנו מסובין, אנו חיים רחמים!

ובגלל ארבעה סיבות אלו נשתנה הלילה הזה שאנו מגיעים ל'מה', לשפלות!

דרי"ל אין קאם...

לסיום, שני אמרות ששמענו מרבינו במשך היום:

א- הרמ"א מפרש את סיום ברכת אשר יצר 'רופא כל בשר ומפ' ליא לעשות', ומסביר, הקב"ה לקח גוש חומר, גולם, ושם בתוכו חיות רוחנית, איך מתחברים שני הפכים אלו? זה הפלא!

אם נרצה להתפטר מכל הכאבים, כדי שהוא יהיה 'רופא כל בשר', עלינו לחיות 'מפליא לעשות' שאנו לא מבינים, וזה אכן פלא!

ב- בהגדה של פסח אמרנו 'ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כו' לנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים'...

בעצם, מה חסרה כל ההוספה הזו? והרי מדובר במצוה 'מדאורייתא'... ומדוע שלא נספר?

אלא שאף אם מדובר בתלמידי חכמים, בנבונים, ב'עובדים', עליהם לספר את סיפור יציאת מצרים כפשוטו, באותו הנוסח ששמענו מאבותינו ומאבות אבותינו, בלי שום פלפול ותוכנות...

כלפי הקב"ה! משום שללא תהליך זה היינו נשארים תלויים בשגשוג ההצלחות שהוא ישלח לנו!

הפוך לא הפוך.

לאחר שביררנו היטב את ארבעת האופנים, כעת נחדד.

לו נעבור את שלושת השלבים הראשונים - הכנה, שפלות, השגחה פרטית, ונעצור כאן.

לא התחלנו כלום, מסיבה פשוטה מאד - למה לא?

למה לא להיכנע, למה לא להסכים למצב, ובכלל להתחזק בהשגחה פרטית - מה רע?

הקושי מונח בשלב הרביעי, להסכים שהכאב אינו אלא רחמים מאת הבורא!

וכן להיפך, הרחמים לא יגיעו לידינו בלי שנעבור את שלושת השלבים הקודמים.

'מדוע שאזדקק לרחמים? אני מסכן? אני כאוב? ממש לא!' - יאמר לעצמו השלימזל שלא מוכן להיכנע, להסכים למצב, לראות את ההשגחה הפרטית.

נו, אז למה שיתנו רחמים לאחד שלא זקוק להם?...

לכן צריכים אנחנו לעבור דווקא את שלושת השלבים שמכניס את הקרקע לקראת הרחמים.

חלק מסיום.

יצוין שזוהי ההוספה של החסידות.

לפני עידן הבעש"ט ותלמידיו, סיפורי האבות שבפרשיות, הניסיונות שאברהם, יצחק ויעקב עברו היו לא יותר מאילוסטרציה בלבד... ובלי קשר לחיינו.

אך החסידות באה ושינתה לנו לגמרי את ההסתכלות על כך. אנחנו חיים בתוך הסיפור.

לא רק הם נכנעו, לא רק הם הכירו בשפלותם ובהשגחה הפרטית וברחמים, אלא גם עלינו לחיות עם הדברים הללו.

לילה ההוא.

נוסיף נדבך נוסף.

בליל שימורים עבר הרבש"ע והרג את כל בכורי מצרים, לכאורה הרבש"ע אינו ממית, הוא רק מחיה?

אלא בלילה ההוא ירד אור כה גדול שהמצרים לא יכלו לסובלו ולכן מתו בכוריהם.

והיהודים?

הם נכנעו למצב! הם הסכימו עם המצב! הם ידעו והאמינו שזה בה' שגחה פרטית! הם חיו שזה רחמים! ולכן ניצלו מהמשחית!

לא כן הגויים שלעולם לא ינקטו צעדים כה 'הזויים' אלו!